

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

a) the share of costs for the organization of municipal government in the budget $C_{m,y}$ municipality:

$$C_{m,y} = \frac{V_{m,y}}{V_6} \times 100\% \quad (4)$$

where $V_{m,y}$ and V_6 - costs for the organization of municipal government, including the costs of employees and total budget expenditures in the year, respectively;

b) the average span of control $N_{y,цф}$ in municipal management:

$$N_{y,цф} = \frac{Q_c}{Q_p} \times 100\% \quad (5)$$

where Q_c and Q_p - the number of municipal employees category of "experts" and the number of municipal employees category of "managers", respectively;

c) the shift coefficient $K_{c,c}$ employees:

$$K_{c,c} = \frac{Q_{y,c}}{Q_c} \times 100\% \quad (6)$$

where $Q_{y,c}$ and Q_c - the number of laid-off employees for a certain period and the average number of employees during the same period, respectively.

Groups of indicators can be supplemented and expanded at the expense of performance, taking into account the specific features of Russian regions and municipalities in order to assess their own performance.

Analysis of the effectiveness of municipal government shows the need to implement effective mechanisms for strategic planning, modern knowledge and technology to improve the organizational management structure that can have a synergistic effect to increase the rates in other groups.

Thus, the assessment of the organizational structures of municipal social and economic systems should be comprehensive, taking into account the degree of compliance with both internal and external factors that include quantitative and qualitative indicators, as well as the degree of satisfaction with the local authorities' activities.

Thus, the assessment of the organizational structures of municipal social and economic systems should be comprehensive, taking into account the degree of compliance with both internal and external factors that include quantitative and qualitative indicators, as well as the degree of satisfaction with the local authorities' activities.

REFERENCES:

1. Governance Matters VIII: Aggregate and Individual Governance Indicators 1996–2008 [Text] / D. Kaufmann, A. Kraay, M. Mastruzzi. – The World Bank. – June 2009. – 103 p.
2. Kaufmann D., Kraay A., Mastruzzi M. 2009: Governance Matters VIII: Governance Indicators 1996–2008
3. Public Governance Indicators: A Literature Review [Electronic resource] – New York, 2007. URL: <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un/unpan027075.pdf>.
4. Россия в цифрах [Текст]. 2009: Крат. стат. сб./Росстат. – М., 2009. – 525 с.
5. Указ Президента РФ от 28.04.2008 №607 «Об оценке эффективности деятельности органов местного самоуправления городских округов и муниципальных районов»
6. Распоряжение Правительства РФ от 11.09.2008 №1313-р «О реализации Указа Президента РФ от 28.04.2008 № 607 «Об оценке эффективности деятельности органов местного самоуправления городских округов и муниципальных районов» // «Собрание законодательства РФ», – 29.09.2008. – № 39. – Ст. 4455.
7. Птахин Д. И. Совершенствование организационных структур управления муниципальными системами / Д. И. Птахин // Модернизация экономики: проблемы и перспективы: материалы международной научной конференции, посвященной 70-летию со дня основания Экономического факультета СПбГУ, секции 1–6, Санкт-Петербург, СПбГУ, 14–15 октября 2010 г. – СПб., 2010.
8. Алексеев, О. Б. Общие принципы построения муниципальной системы управления [Электронный ресурс] / О. Б. Алексеев. URL: <http://www.humanities.edu.ru/db/msg/13740>

РЕЗЮМЕ

У статті проводиться аналіз причин, що обумовлюють відсутність у більшості муніципальних утворень Росії ефективних організаційних структур управління. Вдосконалення структур управління в органах місцевого самоврядування та використання нових показників повинно дозволити усунути недоліки існуючої організаційної структури управління великої частини муніципалітетів країни.

Ключові слова: ефективність організаційної структури управління, муніципальні соціально-економічні процеси, оцінка ефективності управління.

РЕЗЮМЕ

В статье проводится анализ причин, обуславливающих отсутствие в большинстве муниципальных образований России эффективных организационных структур управления. Совершенствование структур управления в органах местного самоуправления и использование новых показателей должно позволить устранить недостатки существующей организационной структуры управления большей части муниципалитетов страны.

Ключевые слова: эффективность организационной структуры управления, муниципальные социально-экономические процессы, оценка эффективности управления.

SUMMARY

In article the analysis of the reasons why in the majority of municipal unions of Russia there are no effective organizational structures of management is carried out. Perfection of structures of management in local governments and use of new indicators should allow to eliminate lacks of existing organizational structure of management in the most part of municipalities of the country.

Keywords: organizational effectiveness of management, municipal social and economic processes, estimation of management efficiency.

УПРАВЛІННЯ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИМ КОМПЛЕКСОМ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Коваль Н.В., м.н.с. ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України (м. Київ)

Сталий розвиток територій нерозривно пов'язаний з покращенням умов життєдіяльності населення, тому створення якісних житлових умов є одним з пріоритетних завдань соціально-економічної політики держави. Важливе місце при цьому відводиться житлово-комунальному комплексу, розвиток якого зорієнтований на створення гідних та комфортних умов проживання населення. Житлово-комунальний комплекс (ЖКК) є одним з найбільших секторів в економіці держави, який забезпечує населення, підприємства та організації необхідними житлово-комунальними послугами, і результати діяльності якого значною мірою визначають соціально-економічні показники розвитку суспільства.

ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

Недосконалість системи управління ЖКК, повільні темпи реформування призвели підприємства галузі до неспроможності ефективно працювати в ринкових умовах і надавати споживачам послуги належної якості.

Завпровадження ефективної системи управління є одним із напрямків ефективного розвитку ЖКК. Ця система повинна базуватись на позитивному минулому вітчизняному досвіді, враховувати сучасні тенденції розвитку українського суспільства, а також кращий досвід країн з ринковою економікою.

Дану проблему досліджує значна кількість провідних вчених та фахівців. Зокрема, теоретичні і прикладні аспекти визначення та розкриття суті, методів та інструментарію реформування житлово-комунального комплексу простежуються у працях О. Білянського, Т. Качали, В. Куценко, В. Полуянова. Проблеми управління, організації фінансів і фінансового забезпечення підприємств галузі розкривають С. Гелевері, І. Запатріна, Н.Олійник та ін. Аналіз існуючих теоретичних і практичних підходів до функціонування житлово-комунального комплексу свідчить про їх кількісне і якісне зростання. Разом з тим, тема не втрачає своєї актуальності, оскільки головна мета функціонування житлово-комунального господарства – забезпечення належного рівня житлово-комунального обслуговування населення, поки не досягнута.

Мета статті полягає у дослідженні ефективної зарубіжної практики функціонування житлово-комунального комплексу та адаптації цього досвіду до умов України.

Найбільш привабливим є зарубіжний досвід управління об'єктами житлового фонду. В країнах, де в житловій сфері історично переважає приватний сектор, застосовуються різні системи управління нерухомістю, у тому числі і самоуправління власників багатоквартирних будинків (кондомініумів).

Термін «кондомініум» походить від латинського (*con* — разом і *dominium* — володіння) «спільне володіння, співволодіння», йому майже 2000 років. Зародились кондомініуми в часи Римської імперії, після середньовіччя спільної власності не виникло до початку минулого століття. На той час кондомініуми з'явилися внаслідок росту чисельності населення і дефіциту землі в містах.

Законодавство більшості зарубіжних країн, при регулюванні питань нерухомості, виходить з того принципу, що основою будь-якого об'єкту нерухомості є земля. Зокрема, конгресом США прийнято закон про кондомініуми, відповідно до якого кожен власник житла у кондомініумі є співвласником земельної ділянки, що входить до складу кондомініуму. Цей закон визначає кондомініум як тип житлових комплексів, в яких одночасно присутня приватна власність на квартири та нежилі приміщення й загальна пайова власність на міся загального користування [1, с. 180]. Як правило, частка кожного власника житлового приміщення в спільному майні багатоквартирного будинку пропорційна співвідношенню площі такого приміщення до загальної площі житлових та не житлових приміщень у будинку.

Зважаючи на те, що функцією власника є не тільки володіння, користування та розпорядження спільним сумісним майном багатоквартирного будинку, а й утримання його у справному стані, законодавчо встановлюються жорсткі вимоги щодо обов'язкових витрат на утримання спільного майна. Утримання будинку означає не тільки обов'язкові грошові витрати, а й обов'язок власника вживати заходів для забезпечення збереження, технічної справності, безпеки, належного санітарного стану спільного майна багатоквартирного будинку. Тобто власник (співвласники) несе відповідальність перед державними наглядовими органами, якщо будинок не буде відповідати встановленим нормам якості та безпеки.

Кондомініуми також поширений тип управління житлом для Німеччини, і як форма власності означає володіння на правах особистої відповідальності квартирою, підвалом, тимчасовим місцем паркування й мансардою в багатоквартирному житловому будинку і прилеглими майновими об'єктами, що входять до складу єдиного приватного володіння тощо. Власники всіх квартир кондомініуму утворюють об'єднання співвласників житла. На відміну від українського законодавства, німецьке встановлює, що членство в об'єднанні настає автоматично, разом з правом на квартиру, і жоден із власників не може відмовитись від вступу в товариство. Тобто в таких будинках стовідсоткова приватизація.

Об'єднання співвласників житла є керівним органом, який здійснює свої повноваження через рішення, що приймаються загальними зборами членів об'єднання. Збори мають право приймати на себе обов'язки щодо житлового будинку, зазвичай в особі керівника кондомініуму. У невеликих будинках управління часто здійснює один з домовласників на добровільній основі. Великі кондомініуми наймають для цього управляючі компанії [2, с. 214].

На сьогодні сучасний багатоквартирний будинок в Україні є досить складною структурою за правом власності: в одному будинку окремі приміщення можуть перебувати в державній, комунальній (неприватизовані квартири, не викуплені нежилі фонд) та приватній власності фізичних (квартири) і юридичних осіб (нежитлові приміщення).

В Західній Європі та США більша частина житла знаходиться в приватній власності. Однією з поширених форм власності житла в країнах Європи є кооперативи, зокрема, в Німеччині вони відіграють значну роль у забезпеченні житлом середньо- та малозабезпечених верств населення. В Східній Німеччині кооперативам належить 17% житлового фонду, тоді як у Західній цей показник складає 4%.

Частка державного житла в США складає лише 5% від усього житлового фонду країни і надається лише малозабезпеченим сім'ям. На відміну від США, питома вага державного житлового фонду у західноєвропейських країнах значно вища. Наприклад, у Франції вона складає майже 40%, у Німеччині близько 35%.

Важливою складовою житлової політики Франції є сектор соціального житла, який використовується для підтримки і створення належних умов проживання малозабезпечених верств населення. Соціальне житло Франції не підлягає приватизації, його будівництво, реконструкція та утримання забезпечуються державою. Система державного управління соціальним житловим фондом Франції не змінювалась з 1945 р. В ній існують особливі умови фінансування (державного чи змішаного характеру) та єдині норми і правила як для державних, так і для приватних компаній, що займаються будівництвом та управлінням житла. Зокрема, управляючі компанії мають пільги з оподаткування, державні дотації та пільгові ставки кредиту в депозитно-ощадній касі.

У сфері управління та обслуговування соціального житлового фонду держава чітко регулює розмір орендної плати за житло, яка не може перевищувати граничного розміру і встановлюється залежно від поверховості, місцезнаходження будинку, доходу й складу сім'ї [3].

В країнах ближнього зарубіжжя (Росія, Білорусь, Казахстан) приватизація житлового фонду проходила подібному до українського шляху. Житловий фонд раніше належав державі. Створені кондомініуми мають типові для цих країн труднощі:

- низьку активність і невисокі доходи населення;
- нерозвинутий ринок житлово-комунальних послуг;
- проблеми управління багатоквартирними будинками.

У минулому столітті кондомініуми набули розповсюдження в багатьох країнах світу: США, Канаді – кондомініуми (Condominium Association), житлові кооперативи (Housing Cooperatives), країнах Західної Європи – у Німеччині кондомініуми, кооперативи, у Фінляндії квартирні акціонерні товариства. А з початку дев'яностих років минулого століття вони з'явилися в постсоціалістичних країнах – Польщі, Угорщині, Словенії та інших, а також в країнах СНД – в Росії товариства власників житла (ТВЖ), житлово-будівельні кооперативи (ЖБК), в Казахстані кооперативи власників квартир (КВК), в Україні об'єднання співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ).

Таким чином, з точки зору підходу до управління багатоквартирними будинками Україна не буде своєю унікальною моделлю, а переймає міжнародний досвід, перевірений десятиліттями. В той же час в Україні на законодавчому рівні до кінця не врегульованими залишаються земельні відносини, що ускладнює передачу земельних ділянок в загальну пайову участь власникам житла багатоквартирних будинків. Відповідно до Закону України «Про об'єднання співвласників багатоквартирних будинків» це прерогатива органів місцевого самоврядування, які, в свою чергу, мотивуючи відсутністю методики визначення меж ділянок ОСББ та чіткого механізму передачі, відмовляють в цьому.

Щодо зарубіжного досвіду управління об'єктами комунальної інфраструктури, то загальновідомі три моделі організації управління об'єктами комунальної інфраструктури: англійська, французька, німецька.

Англійська модель передбачає повну приватизацію житлово-комунальних об'єктів (тепло-, водопостачання, водовідведення). Застосовується в умовах розвиненої системи державного регулювання природних монополій

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

Німецька модель запроваджує акціонування підприємств та організацію галузі з частковим продажем акцій при збереженні контрольного пакета у муніципалітеті.

Французька модель передбачає сполучення муніципальної власності на об'єкти ЖКК та управління ними з боку приватного сектору на умовах довгострокових договорів оренди та сукупних інвестиційних угод. Під спостереженням держави за допомогою певних правових механізмів співпрацюють два партнери – комуна (територіальна громада) і підприємства (державні чи приватні).

Кожна з цих моделей довела свою ефективність в багатьох країнах світу, і не можна вважати якусь одну самою кращою. Все залежить від особливостей кожної країни і готовності до реалізації тієї, чи іншої моделі.

На сучасному етапі використання цих моделей в організації управління вітчизняними підприємствами ЖКК мають бути з обов'язковим врахуванням власних національних особливостей, менталітету, звичаїв та способу життя.

Приватний сектор забезпечує більш ефективне управління, ніж державні чи муніципальні структури. Він може не лише віднайти кошти, необхідні для модернізації та розвитку ЖКК, а й запровадити на підприємствах галузі сучасні методи господарювання, це все сприятиме підвищенню енергоефективності житлового фонду та підприємств ЖКК, зменшенню енергоємності економіки, підвищенню надійності надання житлово-комунальних послуг, зменшенню обсягів та підвищенню ефективності бюджетної підтримки галузі. Приватний сектор зацікавлений у прибутковій і надійній роботі підприємства на довгострокову перспективу. В той час як керівництво підприємств житлово-комунальної сфери (які призначаються органами місцевого самоврядування, а в окремих випадках – державою) не завжди мають стимули для ефективної організації управління діяльністю об'єкта в довгостроковій перспективі.

Модель управління ЖКК Великобританії з повною приватизацією житлово-комунальних об'єктів застосовується в умовах розвинутої системи державного регулювання природних монополій – ефективної системи ліцензування, тарифного ціноутворення і т.д. При відсутності на відповідних ринках розвинутої системи державного регулювання приватизація об'єктів тепло-, водопостачання, водовідведення може призвести до втрати державою контролю над важливими сферами життєзабезпечення населення.

Характерною тенденцією для європейських країн [4; 5] є комплексне надання послуг населенню. А саме такі послуги, як газопостачання, тепло-, електро-, водопостачання і водовідведення, організація місцевого транспорту, поводження з побутовими відходами та ін. надаються одним підприємством (холдингом). Це дозволяє здійснювати фінансування менш розвинутих або соціально важливих напрямків за рахунок більш успішних.

Незважаючи на розвиток приватних підприємств, у ЖКК Німеччини використовуються державні методи регулювання, хоча після проведення реформи галузі використовується пряме управління, тобто регулювання перемістилося з федерального рівня на регіональний [6]. Напрямок діяльності регіональних органів влади визначає федеральна програма організації території та земельного планування розвитку. Органи влади на регіональному рівні виконують конкретні функції. Вони:

- визначають які послуги можна продавати, а які повинні фінансуватися за рахунок обов'язкового надходження платежів від споживачів;
- з'ясовують, чи введена аналогічна плата в інших регіонах, оцінюють ставлення жителів свого регіону до її запровадження та визначають, як це вплине на соціально-економічний стан споживачів;
- видають дозволи приватним підприємствам на надання певних послуг та утримання безпосередньо зі споживачів плати за ці послуги, контролюючи тільки розмір цієї плати.

У Франції сфера міського господарства підпорядкована найменшій адміністративно-територіальній одиниці країни – комуні. Всі об'єкти інфраструктури після будівництва передаються до муніципальної власності, всі роботи ведуться через муніципалітет. Комунальні служби також переважно муніципальні, але, в той же час, досить розповсюдженим є досвід застосування концесій в комунальному господарстві. У Франції одночасно з державною енергетикою й націоналізованими газовими мережами є невеликі приватні підприємства та підприємства, які функціонують на основі договору концесії. Вони займаються електро-, газо-, водопостачанням, каналізацією, збиранням та переробкою сміття, і їх роль у підвищенні ефективності постачання населенню комунальних послуг досить значна.

Характерною і відмінною рисою розвитку ЖКК Франції є сполучення муніципальної власності на об'єкти ЖКК та управління ними з боку приватного сектору на умовах довгострокових договорів оренди та сукупних інвестиційних угод. Під спостереженням держави за допомогою певних правових механізмів співпрацюють два партнери – комуна (територіальна громада) і підприємства (державні чи приватні). На рівні уряду встановлюються стандарти на житлово-комунальні послуги, наприклад, на якість води. А на рівні комуни і підприємства в кожному договорі визначаються конкретні умови роботи (тиск води, якість води при постійній її подачі, діаметр труб та ін.), майбутні тарифи на надані послуги.

Державно-приватні партнерства (ДПП) – це угоди між організаціями державного та приватного секторів стосовно надання послуг у таких сферах, як створення суспільної інфраструктури, спорудження громадських об'єктів та надання інших споріднених послуг. Найуспішніші партнерства використовують сильні сторони державного та приватного секторів для налагодження додаткових стосунків між секторами [7]. Принцип ДПП дозволяє поєднувати інтереси двох сфер (державної і приватної) в модернізації і покращенні комунального обслуговування, одночасно перекладаючи частину витрат платників податків на споживачів.

Передумовою формування та поширення практики ДПП стало усвідомлення необхідності передачі частини функцій уряду приватному сектору як більш мобільному та ефективному. На сьогодні вона охоплює – міську систему опалення, паркінги, великі спортивні і культурні споруди, а також громадське харчування в навчальних та лікувальних закладах. Побудоване ДПП на виконанні відповідних обов'язків державної влади і приватного сектора підприємництва. Перші несуть відповідальність за виконання комунального обслуговування, необхідного і у відповідності з потребами населення. Інші здійснюють діяльність по наданню послуг при найкращому співвідношенні «вартість-прибуток» [3].

Практика формування державно-приватних партнерств поширюється у всіх регіонах світу і успішно застосовується в різних сферах, включаючи житлово-комунальну (транспортна інфраструктура, телекомунікації, водопостачання, енергетична сфера, збір та вивіз сміття, нерухомість, освіта, медицина та ін.).

Існує чимало різноманітних форм ДПП. Зазвичай до них відносяться угоди про розподіл продукції, договори оренди, лізингу, контракт на обслуговування, управління, постачання продукції, договори про технічну допомогу, державно-приватні спільні підприємства. Однак, за даними Всесвітнього банку концесійні угоди залишаються найпоширенішими формами ДПП, які укладають переважно задля реалізації проектів в галузі інфраструктури. Зарубіжний досвід залучення приватного сектору підприємництва до управління об'єктами життєзабезпечення міст за допомогою концесій має свої переваги.

Така форма партнерства має довгостроковий характер, що дозволяє сторонам здійснювати стратегічне прогнозування та планування своєї діяльності. Та надає можливість всім приймаючим участь сторонам диверсифікувати ризики, що суттєво підвищує життєздатність концесійних проектів. Концесії поєднують елементи таких типів контрактів, як лізингові угоди та контракти на управління. Відмінність від зазначених контрактів в тому, що співпрацюючи з державою на засадах концесії, бізнес приймає на себе більшу частину ринкових та операційних ризиків. Відповідно до концесійної угоди, приватний партнер має право використовувати інфраструктурний об'єкт для надання послуг безпосередньо споживачам і отримує прибуток залежно від якості та кількості наданих послуг. Приватна сторона (концесіонер) відповідає за утримання об'єкта в належному стані та, у разі необхідності, здійснює його поновлення. Функція щодо фінансування, як правило, також належить приватному сектору. Концесійні угоди, на відміну від традиційних контрактів, повинні бути довготерміновими. Чим більше строк дії контракту, тим привабливішим для приватної сторони стає така форма бізнесу, оскільки дозволяє покрити витрати капіталу та максимізувати прибуток.

Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що на ефективність розвитку ЖКК великий вплив мають адміністративно-правові і фінансово-економічні умови кожної країни. Саме це обумовлює різну ефективність житлово-комунальної політики в різних країнах в різні періоди.

Досвід країн з розвинутою ринковою економікою визначає певні переваги, які доцільно сприймати та запроваджувати. Це:

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

- залучення мешканців до управління і збереження будинків (комплексів), що сприяє формуванню грамотного і раціонального споживача житлових послуг;
- підвищення ролі громадських організацій в житловій сфері розвинених країн, які сприяють зменшенню фінансового та організаційного навантаження по утриманню житлового фонду на державу, органи місцевого самоврядування;
- надання можливості для прояву ділової активності приватного сектору, що стає основним завданням органів виконавчої влади і місцевого самоврядування у галузі ЖКК.

Залучення приватного капіталу та приватної активності може носити різні форми, але за будь-яких обставин місцеві органи влади повинні здійснювати контроль за діяльністю підприємств. По-перше це дозволяє отримати значну економію бюджетних коштів, по-друге – зберігає відповідальність міської адміністрації за координацію приватних компаній і підприємств.

В усіх випадках залучення приватного капіталу чи приватної ініціативи до житлово-комунальної сфери відповідальність за обсяг, якість та загальнодоступність послуг, які надаються населенню, несуть виключно місцеві органи влади.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Основи сталого розвитку Харківської області : наук.-практ. доп. / [Добкін М.М., Чернов С.І., Кернес Г.А. та ін.]. – Х. : ІНЖЕК, 2010. – 512 с.
2. Олійник Н.І. Зарубіжний досвід управління житловим фондом // Держава та регіони. Серія: Державне управління. – 2009. - № 3. – С. 212–216.
3. Французский опыт на службе градостроительству и землеустройств: сб. докум. Министерства жилищного строительства, инфраструктуры и транспорта Франции. – Париж, 2001. – 349 с.
4. Запатрина И.В. Жилищно-коммунальная инфраструктура: реформы и система их финансового обеспечения / Ирина Викторовна Запатрина. – К.: НАН Украины, Ин-т экон. и прогнозир., 2010. - 336 с.
5. Шодонере, Ж. Основные участники современного градостроительного процесса во Франции / Ж. Шодонере ; [пер. с франц. Л. Хакимзяновой]. – М., 2001. – 76 с.
6. Антонов Н.В. Делегированное управление как форма функционирования коммунального хозяйства // Жилищное и коммунальное хозяйство. – 2003. - №5. – С.9–11.
7. Public Private Partnership: A Guide for Local Government, May 1999 – British Columbia Ministry of Municipal Affairs

РЕЗЮМЕ

У статті розглянуті форми та особливості управління житловим фондом і комунальною інфраструктурою у зарубіжних країнах.

Ключові слова: житлово-комунальний комплекс, кондомініуми, державно-приватне партнерство, концесія.

РЕЗЮМЕ

В статье рассмотрены формы и особенности управления жилищным фондом и коммунальной инфраструктурой в зарубежных странах

Ключевые слова: жилищно-коммунальный комплекс, кондоминиумы, государственно-частное партнерство, концессия.

SUMMARY

The article deals with the forms and features of housing management and community infrastructure in foreign countries

Keywords: housing and communal services, condominiums, public private partnership, concession.

ИССЛЕДОВАНИЕ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА ВНЕДРЕНИЕ ПРИНЦИПОВ КОРПОРАТИВНОЙ СОЦИАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ

Кошелева Е.Г., к.э.н., доцент, доцент кафедры «Экономика предприятия», экономический факультет, Донецкий национальный университет

Воробьева О.Ю., студентка кафедры «Экономика предприятия», экономический факультет, Донецкий национальный университет

Вступление. Существует множество подходов к определению социальной ответственности бизнеса, однако это, прежде всего, ответственность за влияние принимаемых компанией решений и её деятельности на общество и окружающую среду, реализуемая на основе «прозрачного» и этического поведения [1].

Современные тенденции таковы, что большинство предприятий в Украине понимают под корпоративной социальной ответственностью бизнеса (КСО) лишь предоставление периодической благотворительной помощи, а необходимость участия в региональных и экологических проектах осознают лишь треть. В то время как зарубежные компании на протяжении уже нескольких десятилетий активно внедряют практики КСО в свою деятельность. Исходя из этого, проблема формирования четкого представления о КСО на основе анализа зарубежного опыта приобретает особую актуальность.

Данная проблема нашла отражение в работах Зинченко А.Г. и Сапрыкиной М.А., Булева И.П., Брюховецкой Н.Е. и Черных Е.В., Воробья В. и Журавской И. и других исследователей, однако определенные аспекты остаются недостаточно раскрытыми.

Т.о., целью данной работы является анализ зарубежного опыта внедрения принципов корпоративной социальной ответственности в деятельность компаний, а также анализ возможности внедрения данных принципов для украинских предприятий.

Основная часть. Главной целью осуществления деятельности коммерческого предприятия является, прежде всего, получение прибыли. Однако любое предприятие функционирует в определенной внешней среде (рис.1), которая оказывает влияние на достижение данной цели. Следовательно, необходим четкий механизм взаимодействия между бизнесом, государством и обществом в целом, который позволит сформировать отношения партнерства и взаимных обязательств.

Таким образом, участие бизнеса в решении ключевых социально-экономических проблем является залогом его стабильности и успешности. Однако это становится возможным лишь при соблюдении принципов корпоративной социальной ответственности, ориентирами которой являются:

- 1) производство качественной продукции и услуг для потребителей;
- 2) создание привлекательных рабочих мест, выплата легальных зарплат и инвестиции в развитие человеческого потенциала;
- 3) неукоснительное выполнение требований налогового, трудового, экологического законодательства;
- 4) построение добросовестных отношений со всеми заинтересованными сторонами;
- 5) эффективное ведение бизнеса, ориентированное на создание добавленной экономической стоимости и рост благосостояния своих акционеров;
- 6) учет общественных ожиданий и общепринятых этических норм в практике ведения дел;
- 7) вклад в формирование гражданского общества через партнерские программы и проекты развития местного сообщества.

В мировой практике выделяют следующие модели КСО:

1. Американская модель, особенность которой в том, что активность в этом направлении иницируется самими компаниями и предусматривает максимальную самостоятельность корпораций в определении своего общественного вклада. В то же время данная форма подразумевает законодательное поощрение социальных инвестиций в выгодные для общества сферы через соответствующие налоговые льготы и зачеты. Однако, государственное регулирование КСО при этом минимально. Во многих областях государственное регулирование